

Мазмұны

1	Балалар музыка мектептерінің және балалар өнер мектептері музыка бөлімдерінің «Гитара» пәні бойынша білім беру бағдарламасы	3
2	Образовательная программа по предмету «Гитара» детских музыкальных школ и музыкальных отделений детских школ искусств	23

**Балалар музыка мектептерінің және балалар өнер мектептері
музыка бөлімдерінің «Гитара» пәні бойынша
білім беру бағдарламасы**

1. Балалар музыка мектептерінің және балалар өнер мектептері музыка бөлімдерінің «Гитара» пәні бойынша білім беру бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) «Гитара» пәні бойынша оқытудың мақсатын, нәтижелерін және мазмұнын, білім беру процесін ұйымдастыруды, оларды іске асыру тәсілдері мен әдістерін, оқыту нәтижелерін бағалау өлшемшарттарын қамтитын білім берудің негізгі сипаттамаларының біртұтас кешенін анықтайды.

2. Осы бағдарламада келесі түсініктер қолданылады:

1) апояндо – гитарада ойнау кезіндегі дыбыс шығару тәсілі, әуендерді, жекелеген дыбыстарды, гаммаларды, гаммаға ұқсас пассаждарды орындау кезінде арпеджиоланған фактурадағы әуенді ерекшелеу үшін қолданылады;

2) аппликатура – музыкалық аспапта ойнау кезіндегі саусақтардың орналасу реті және алмасуы;

3) арпеджио – аккордтың дыбыстарын сатылап, кезегімен орындау;

4) баррэ – сол қол техникасының негізгі тәсілдерінің бірі, сол қолдың сұқ саусағы бір мезетте бірнеше ішекті басып тұрады, баррэ нотасы рим цифрымен белгіленеді, ол ладты көрсетеді, аккордтың алдында тік жақшалар арқылы жазылады;

5) вибрато – музыканы мәнерлеудің маңызды құралдарының бірі;

6) гамма (музыка теориясында) – ұзақтығы белгісіз дыбыстардың қатары, жанындағы басқыштары бір-бірінен толық бір тонға және жартылай тонға артта болады. Мектептің орындаушылық практикасында гамма дегеніміз жоғары немесе төменгі октавалық дыбыстар қатарын білдіреді;

7) динамика – процесс ретінде музыканы ұйымдастыру тәсілдерінің бірі, оның уақытша табиғатымен тығыз байланысты және қаттылықтағы, тығыздылықтағы өзгерістермен сипатталады;

8) дуоль – үш нотаның ұзақтығы сақталатын екі нота;

9) дыбыс шығару – музыкалық аспапта ойнау және ән айту барысында дыбысты алу, шығару;

10) каданс айналымы – екі немесе одан көп аккордтардың байланысқан қатары;

11) кантилена – ән, сондай-ақ әуені бар шығарма;

12) квартоль – қалыпты үш нотаның ұзақтығын құрайтын төрт нотадан құралған ерекше фигура;

13) легато – дыбыстарды байланыстырып орындау, нота сызықтарының (лига) астында немесе ноталардың астында доға сияқты белгімен белгіленеді;

14) мелизмдер – вокалдық және аспаптық музыкадағы шағын, барынша тұрақты әуендік безендірулер, ерекше шартты белгілермен немесе ұсақ ноталармен белгіленеді;

15) метроном – бір қалыпты соққылармен қысқа уақыт аралығын белгілейтін құрал;

16) нон легато – орындау тәсілі, бір дыбыстан басқа дыбысқа ауысу жеке жүргізіледі, бірақ үзілмейді, артикуляция мен штрихтардың негізгі түрлерінің бірі;

17) орындаушылық аппарат – ойын процесіне қатысатын және өзара күрделі жүйке-бұлшық еттік қызметпен байланысқан физиологиялық органдардың кешені;

18) ноталарды парақтан оқу – музыканттың аспаппен немесе дауысымен оған таныс емес шығарманы алдын ала жаттамай, оның ноталық жазбасы бойынша орындауы;

19) полифония – вокалдық немесе аспаптық шығармалардағы бірнеше әуеннің бір уақытта дыбысталу кезіндегі көп дауыстылықтың түрі;

20) пьеса – шағын музыкалық шығарма;

21) пюпитр – ноталарды қоюға арналған құрылғы (еденге немесе музыкалық аспапқа қондырылады);

22) стаккато – дыбыстарды үзіп-үзіп орындау, нотаның астында немесе үстінде нүктемен белгіленеді. Стаккатоны орындаудың екі түрі бар: дыбысты шығарғаннан кейін оң қолдың саусақтары бірден дыбысталып жатқан ішекке қойылады; оң қолмен дыбыс шығарғаннан кейін сол қолдың саусақтары ішектен бірден алынады;

23) техникалық легато – бірінші дыбыс оң қолдың көмегімен шығарылатын ойын тәсілі;

24) тирандо – гитарада дыбыс шығару тәсілі, аккордтарды, арпеджионы, сүйемелдейтін дыбыстарды ойнау кезінде қолданылады;

25) тремоло – бір дыбысты бірнеше рет жылдам қайталау, гитарада тремоло реті төрт қолмен көрсетілген тәртіппен орындалады;

26) триоль – ұзақтығы бірдей үш нотадан құрылған топ, дыбысталу уақыты бойынша дәл осындай ұзақтықтағы екі нотаға тең;

27) тюнер – музыкалық аспаптарды күйге келтіруді жеңілдететін жеке құрылғы немесе компьютерлік бағдарлама;

28) флажолет – флейта сипатындағы дыбыстар (ішекті аспаптардағы жеке дыбысталатын обертондар). Ноталарда флажолеттер ішекті және ладты көрсете отырып «фл» сөзімен белгіленеді, шетелдік басылымдарда флажолеттер «harm» немесе «arm» сөздерімен белгіленеді;

29) этюд – қандай да бір орындау тәсілін жиі қайталауға негізделген және орындаушының техникасын жетілдіру үшін аспаппен орындалатын пьеса.

3. Бағдарламаның мақсаты: гитарада ойнау бойынша алған білім, білік және дағдылары негізінде білім алушының музыкалық және шығармашылық қабілетін дамытуға жағдай жасау.

4. Бағдарламаның міндеттері:

Оқыту:

1) музыкалық шығармаларды жеке және ансамбльде сауатты орындауға мүмкіндік беретін аспапта (алты ішекті гитара) ойнау дағдылары мен тәсілдерін меңгеру;

2) бағдарламалық талаптарға сәйкес түрлі жанрдағы және формадағы шығармаларды меңгеру және гитарада орындау;

3) музыкалық сауатты меңгеру, дүниетанымды кеңейту, музыкалық білім, орындаушылық білік және дағдыларды жинақтау.

Дамыту:

1) музыкалық есту қабілетін, метроритм сезімін, музыкалық есте сақтау жадын, шығармашылық қиялын, әртістік қабілеттерін дамыту;

2) бейнелі ойлау, музыканы эмоциямен қабылдау, білім алушының шығармашылық қызметке оң уәждемесін қалыптастыру;

3) музыкалық дүниетанымын кеңейту, білім алушының жеке қабілеттерін дамыту.

Тәрбиелік:

1) білім алушының музыкалық шығармаға деген қызығушылығы бар біртұтас көзқарасын тәрбиелеу;

2) отандық және әлемдік мәдени құндылықтарды, дәстүрлерді, халық шығармашылығының үздік үлгілерін үйрету арқылы өнерге деген сүйіспеншіліктерін тәрбиелеу;

3) білім алушының саналы түрде кәсіби білім алуын жалғастыруға уәждемесін қалыптастыру.

5. Гитарада ойнауға оқыту мерзімі – бес жыл. Негізгі, жалпы орта білімді аяқтамаған, бірақ музыка саласындағы техникалық және кәсіптік білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға түсуді жоспарлап отырған балалар үшін, білім алушылардың ата-аналарының немесе оның орнын басатын тұлғалардың сұранысы бойынша білім беру бағдарламасын меңгеру мерзімі бір-екі жылға ұлғайтылады.

6. Бағдарламаны іске асыруға арналған оқыту уақытының көлемі осы бұйырықтың 1-қосымшасында көрсетілгендей балалар музыка мектептерінің үлгілік оқу жоспарына сәйкес анықталады.

7. Бағдарлама гитарада (алты ішекті) ойнау техникасын меңгергісі келетін, қазақ, орыс, халық әуендерінің, әлем халықтары әуендерінің өңдеулері мен ыңғайланған классикалық шығармаларды үйренгісі

келетін балаларды оқытуға арналған.

8. Бағдарламаның мақсатына қол жеткізу қағидаттары:

- 1) балалардың табиғи қабілеттерін дамытудағы біртіндеушілік;
- 2) музыкалық сөздік қорын және техникалық тәсілдерді меңгерудегі қатаң жүйелілік;
- 3) сабақтардың жүйелілігі және ұдайылығы;
- 4) оқу процесінің мақсаттылығы.

9. Бағдарлама болашақ музыканттың әрі қарай жүргізетін практикалық қызметіне қажетті көлемдегі гитарада ойнау тәсілдерін меңгеруге жағдай жасайды.

Балаларға шығармашылық, эстетикалық, рухани-адамгершілік тәрбие беруге бағытталған және жеке, ансамбльде, оркестрде орындаушылық дағдыларын меңгеруге, музыкалық өнерді зерттеу және меңгеру барысында өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын алуға мүмкіндік береді.

10. Педагог оқу міндеттерін белгілеудегі икемділік, әр баланы оқыту стратегиясын қалыптастыру мүмкіндіктері есебінен әр білім алушыға жеке тәсілмен келуді іске асыруға жағдай жасайды. Педагог музыкалық білімді меңгерудегі қолжетімділікке, сатылылыққа және жүйелілікке, балалардың бойында музыкаға деген қызығушылықтарын оятуға ерекше көңіл бөледі.

11. Білім беру бағдарламасы білім алушылардың:

- 1) музыкалық сауаттың қажетті деңгейіне сәйкес музыкалық шығармаларды шығармашылықпен орындауға мүмкіндік беретін білім, білік және дағдыларды меңгеруі;
- 2) білім алушының шығармашылық қызметі тәжірибесін алуы;
- 3) білім алушының әлем халықтарының рухани және мәдени құндылықтарын меңгеруі;
- 4) музыкалық білім алуы және музыкалық мәдениетке араласуы;
- 5) білім алушының бойында музыка өнері саласындағы негізгі кәсіби білім беру бағдарламаларын әрі қарай меңгеруіне ықпал ететін білім, білік және дағдылар кешенін қалыптастыруға ықпал ететін жеке қасиеттерді қалыптастыруға бағытталған.

12. Психологиялық-педагогикалық қолдау:

- 1) білім алушының даралығына сәйкес оның тұлғалық, зияткерлік және әлеуметтік дамуына, өзін өзі кәсіби анықтауына, зияткерлік-тұлғалық мүмкіндіктерін ескере отырып, шығармашылық қабілеттерін дамытуға жағдай жасауға;
- 2) білім алушының бойында оқуға деген оң уәждемелерін қалыптастыруға;
- 3) білім алушының тұлға ретінде дамуына және өзін өзі жетілдіруіне ықпал ететіндей тұлғаға өзін өзі тануда, олардың өзіне шынайы баға беруіне және нақты өмірлік жағдайларда бейімделуінде,

қиын жағдайларды жеңуде және эмоциялық тұрақтылыққа қол жеткізуде көмек көрсетуге;

4) бағдарламаның мақсаты мен міндеттеріне сәйкес білім алушыға психологиялық көмек көрсетуге және қолдауға бағытталған.

13. Білім алушыға қажетті орындаушылық дағдыларды және біліктерді үйрету мазмұны, сипаты және стилі жағынан түрлі көркемдік шығармалармен жұмыс істеу барысында іске асырылады, ал музыкалық тәрбие беру халық музыкасын, қазақстандық, орыс және шетел композиторларының шығармашылығын үйретуге негізделеді.

14. Бағдарламаның ерекшелігі балалардың гитарада ойнау бойынша білім, білік және дағдыларды, шығармашылық қызмет тәжірибесін, жеке және ансамбльде орындау тәсілдерін алуға жалпы бағытталуы болып табылады.

15. Ұжымдық музыка ойнаудың негізгі практикалық міндеттері—ансамбльдің дыбысталуын тыңдай білу, бірыңғай ритмикалық қағысты сезіну, келісілген түрде және өзгермелі икемді қағыста көркем ойнау, бірге орындау, ансамбль қатысушыларымен әрекеттесу сияқты ансамбльде ойнаудың арнайы дағдыларын қалыптастыру.

16. Бағдарлама білім алушының жас және жеке ерекшеліктерін ескереді, білім алушылардың функционалдық сауаттылығын дамытуға, негізгі және пәндік құзыреттіліктеріне (оқу пәні шеңберінде меңгерілген арнайы білім, білік және дағдылар) қол жеткізуге бағытталған.

17. Бағдарламаның әдістемелік негізі:

1) тұлғаны қалыптастыруға деген тұтастық тәсіл тұжырымдамасы;

2) оқытудағы жас, жеке-қызметтік, жеке-сараланған және мәселелі-зерттеу тәсілдері;

3) заманауи педагогиканың жалпы дидактикалық постулаттары, білім беру процесінің белгіленген мазмұны, формалары және тәсілдері;

4) оқытудың дамытушылық мәнмәтініндегі білім алушының шығармашылық және орындаушылық қабілеттерін дамыту мәселелерін әзірлеу;

5) көрнекті педгогтер мен музыка танушылардың теориялық ережелері мен әдістемелік нұсқаулары.

18. Оқу материалының мазмұнын іріктеудің педагогикалық қағидаттары:

1) табиғи сәйкестік және қолжетімділік қағидаты білім алушының жас ерекшеліктерін ескеріп, білім алушының музыкалық және рухани-адамгершілік дамуына көмектесетін, тыңдауға, үйренуге, орындауға лайық оқу материалын іріктеп алуға мүмкіндік береді;

2) сабақтастық қағидаты білім алушылардың музыкалық-орындаушылық қызметі және оның мазмұны деңгейінде оқытудың барлық сыныптары арасындағы байланысты білдіреді;

3) оқытуды дараландыру қағидаты аспапта ойнаудың орындаушылық дағдыларын практикалық меңгерудің негізгі тәсілі болып табылады;

4) шығармашылық қағидаты білім алушылардың қабілеттерін және бейімділіктерін ашуды болжайды, табыстылық жағдайын құруға, өнермен қуана араласуға ықпал етеді.

19. «Гитара» пәніне жеке оқытудың ерекшелігі оқыту әдістерін, құралдарын, формаларын және репертуар кешенін таңдаудың вариативтілігін болжайды.

20. Қойылған міндеттерді орындау үшін қолданылатын оқыту әдістері:

1) ауызша әдіс (сұхбат, әңгіме, түсіндіру, пікірталас);

2) көрнекілік-демонстрациялық (педагогтің аспаппен шығарма орындауы, бақылау, интерактивті және мультимедиялық таныстыруды көрсету);

3) практикалық (аспаппен жұмыс, дайындық жаттығулары, шығарманы өз бетінше талдау, шығарманың жеке бөліктерімен жұмыс);

4) талдау (салыстыру және жалпылау, қисынды ойлауды дамыту);

5) эмоциялық (ассоциацияларды, бейнелерді, көркемдік әсерлерді таңдау, музыкалық бейнелі ойлауды дамыту) және басқалары.

21. Әдістерді таңдау білім алушының жасына және жеке ерекшеліктеріне, физикалық қабілеттері, шығармашылық қабілеттерінің даму деңгейіне байланысты болады. Оқу процесі қарапайымнан күрделіге қарай құрылады.

22. Сабақ формалары:

1) практикалық – ойнау тәсілдері мен дағдылары аспапта ойнау арқылы пысықталады;

2) топтық сабақтар ансамбльде ұжыммен музыка ойнау мақсатында өткізіледі;

3) дайындық-концерттік (дайындық және концерттік нөмірлерді көпшілік алдында көрсету);

4) байқаулар;

5) ойын сабағы (сабақ барысында ойын технологияларын қолдану);

6) экскурсия сабағы.

23. Педагог бағдарламаны заманауи музыка мектептерінде іске асыруда интерактивті білім беру технологияларын, сабақтардың классикалық және дәстүрлі емес түрлерін қолданады.

24. Педагогтің білім алушымен жеке жүргізетін сабағы сыныптағы оқу-тәрбие жұмысының негізгі формасы болып табылады. Жеке сабақтарпедагогпен немесе басқа білім алушылармен ансамбльде ойнаумен үйлестіріледі.

25. Сабақ жоспары бір уақытта өткізілетін теориялық және практикалық сабақтардан құралады.

26. Жұмыстың сабақтан тыс формаларының түрлері:

- 1) ансамбльде ойнау;
- 2) концерттік, байқаулық қойылымдарға дайындық;
- 3) шығармашылық және мәдени-ағартушылық іс-шараларға қатысу;
- 4) филармонияларға, театрларға, концерттік залдарға, мұражайларға бару;
- 5) музыка қайраткерлерімен, орындаушылармен, композиторлармен кездеу.

27. Осы бағдарлама негізінде педагог білім беру процесін ұйымдастырудың осы сынып үшін ұтымды және барынша тиімді мазмұнын, әдістерін және тәсілдерін анықтайтын оқу жұмыс бағдарламасын әзірлейді.

28. Оқу жұмыс бағдарламасының құрылымдық элементтері:

- 1) титул парағы;
- 2) түсінік хат;
- 3) оқу қызметін жоспарлау;
- 4) оқу процесін оқу-әдістемелік қамтамасыз ету.

29. Титул парағындағы негізгі мағлұматтар:

- 1) білім беру ұйымының аталуы;
- 2) оқу пәнінің аталуы;
- 3) оқу жұмыс бағдарламасы арнайы әзірленген сыныпты көрсету;
- 4) оқу жұмыс бағдарламасының жұмыс мерзімі (оқу жылы);
- 5) педагог туралы қысқа мағлұмат;
- 6) білім беру ұйымы басшысының оқу жұмыс жоспарын бекіткендігін белгілеуге арналған орын.

30. Түсінік хаттың мазмұны:

- 1) негіздеме ретінде білім беру бағдарламасы;
- 2) анықталған сыныпта пәнді оқыту кезіндегі өзекті педагогикалық мақсат пен міндеттер;
- 3) аталған сыныптағы оқыту ерекшеліктері (дамытушылық, түзету-дамытушылық, дарынды балалармен жұмыс);
- 4) аталған сыныпта жұмысты ұйымдастырудағы ерекшеліктер мен мәселелер;
- 5) өзгерістердің себептері мен мақсаттылығын көрсете отырып, бөлек тақырыптық блоктарды (тарауларды) меңгеру мерзімдерін және/немесе уақытын өзгерту туралы ақпарат.

31. «Оқу қызметін жоспарлау» тарауы білім алушылардың қызметінің сипаттарын ерекшелейтін тақырыптық күнтізбелік жоспардан, сыныптар бойынша репертуарлық тізбеден құралады.

32. «Оқу процесін оқу-тақырыптық қамтамасыз ету» тарауының мазмұны:

- 1) білім алушыға арналған танымдық әдебиеттер тізбесі;
- 2) педагогке арналған әдістемелік әдебиеттер тізбесі;
- 3) оқу-көрнекілік құралдардың тізбесі.

33. Педагогтің оқу жұмыс бағдарламасы әдістемелік кеңестің отырысында қарастырылады және білім беру ұйымының басшысы оқу жылы басталғанға дейін бекітеді.

34. Педагог оқу жұмыс бағдарламасы негізінде әр білім алушыға арналған оқытудың жеке жоспарын құрады. Жеке жоспар білім алушының музыкалық және рухани-адамгершілік дамуының үйлесімді процесін сипаттайды.

35. Білім алушының жеке жоспары әр жартыжылдыққа құрылып, оны білім беру ұйымының басшысы бекітеді, журналға немесе білім алушының жеке іс қағаздарына енгізіледі.

36. Білім алушының жеке жоспарын құру барысында жеке жұмыстың болашақ және ағымдағы міндеттері ескеріліп, оқу жылының басы мен соңындағы оның мінездемесіне сәйкес құрастырылады.

Бір сыныптың өзінде бағдарламаны іске асыру бойынша жеке жоспарлар, концерттік және емтихандық бағдарламалар күрделілік деңгейі бойынша бірі бірінен біршама ерекшеленеді. 37. Білім алушының жеке жоспары репертуарлық кең үрдісті, халық, классикалық және композиторлық техниканың элементтері бар заманауи музыканы енгізу арқылы репертуарды жаңартуды және байытуды көрсетеді.

38. Оқу процесінің дұрыс ұйымдастырылуы, білім алушылардың музыкалық-орындаушылық қабілеттерінің табысты және жан-жақты дамуы толығымен алғанда жұмыстың мұқият жоспарлануына, репертуардың дұрыс іріктелуіне тікелей байланысты болады.

39. Педагог әрбір білім алушының музыкалық қажеттіліктерін және дарындылық ерекшелігін ескеріп, әрқайсысына жеке репертуарлық стратегия әзірлейді.

40. Педагог музыкалық шығармалардың жеке репертуарлық тізбесін қалыптастырады, шығармаларды жүйеге келтіреді және білім алушының жеке мүмкіндіктеріне сәйкес репертуарды толықтырады.

41. Репертуарлық тізбе қазақ, орыс, шетел музыкасы, көркемдік деңгейі жоғары заманауи композиторлардың балалар мен жасөспірімдерге арналған пьесаларын, мультфильмдерден, балаларға арналған кинофильмдерден алынған танымал әндерді, халық музыкасын қамтиды.

42. Педагог оқу процесінде ладтық, үндестілік, ырғақтық және әуендік ерекшеліктерін ескере отырып, қазақ халық әндері мен күйлерінің өңдеулерін, қазақстандық композиторлардың шығармаларын кеңінен қолданады.

43. Оқу репертуарының әр түрлі жанрлардағы және стильдердегі шығармаларға қанық болуы музыкалық материалды оқу, салыстыру, жүйелеу үшін оңтайлы жағдай туғызады.

44. Репертуар заманауи отандық және шетел композиторлары шығарған үздік пьесаларды қамти отырып жүйелі түрде жаңартылады және кеңейтіледі.

45. Педагог күрделілігі төмендеу тапсырмадан мейлінше күрделі тапсырмаға біртіндеп ауысып, білім алушыға музыкалық мазмұны жағынан, сондай-ақ орындау техникасы жағынан қолжетімді болатындай материалдарды тандай отырып, оқыту әдістемесін және білім алушының репертуарын мұқият ойластырады.

46. Педагог репертуармен жұмыстың аяқталу деңгейін анықтайды, шығармаларды үйрену кезеңдерін белгілейді, бағдарламаның көлемін және күрделілігін түрлендіреді, әр білім алушының тұлғалық және жеке тәсілдерді ескеретін жаңа репертуардың есебінен репертуарлық тізбені толықтырады.

47. Педагог репертуармен жұмыс істеу барысында шығармалардың бір бөлігі көпшілік алдында немесе концертте (емтихандық) орындауға, қалған бөлігі – сыныпта жұмыс істеуге немесе таныстыру мақсатына арналатындығын ескереді.

48. Жеке жоспарға білім алушының музыкалық орындаушылық, көркемдік, техникалық мүмкіндіктерінен жоғары және оның жас ерекшеліктеріне сәйкес келмейтін шығармалар енгізілмейді.

49. Білім алушылардың музыкалық ой-өрісін кеңейту үшін, сыныпта егжей-тегжейлі оқытылатын шығармалардан бөлек, жұмыстың түрлі аяқталу деңгейіне жол бере отырып, жаттап алуды талап етпей, түрлі сипаттағы пьесалардың қатарымен таныстырылады.

50. Жеке жоспардың міндетті тараулары:

- 1) гаммалармен жұмыс;
- 2) этюдтермен және жаттығулармен жұмыс;
- 3) классикалық және заманауи авторлардың пьесаларын орындау;
- 4) Қазақстан композиторларының шығармаларын орындау;
- 5) халық әндерінің және билерінің өңдеулері;
- 6) ансамбльдің құрамында жұмыс істеу;
- 7) ноталарды парақтан оқу дағдылары.

51. Әр жарты жылдықтың соңында педагог білім алушының тапсырманы орындау сапасын белгілейді және бекітілген репертуарлық тізбеге өзгерістеренгізеді, жылдың соңында музыкалық және

техникалық дамуына, жетістіктері және еңбек қабілеттеріне сипаттама береді.

52. Жылдың соңындағы білім алушыға берілген мінездеме даралығының келесі жақтарын ашып көрсетеді:

- 1) музыкалық қабілеттерінің деңгейі (естуі, ырғақ, жады);
- 2) білім алушының аталған аспапқа деген орындаушылық аппаратының сәйкестігі;
- 3) аспапқа икемделу деңгейі;
- 4) жалпы дамуы, эмоциялығы, қабылдауы, реакциясының жылдамдығы;
- 5) музыкамен айналысуға деген көзқарасы;
- 6) еңбекке қабілеттілігі, жинақылығы;
- 7) өз бетінше жұмыс істеу білігі;
- 8) мәтінді талдаудағы сауаттылық дәрежесі;
- 9) музыкалық шығармаларды меңгеру жылдамдығы;
- 10) жылдың соңындағы жетістіктері;
- 11) білім алушының музыкалық-техникалық дамуындағы кемшіліктері және оларды жеңу бойынша міндеттері.

53. Білім алушыны сипаттауда мақсатқа жетуге ұмтылуы, көркемдік қиялының болуы, аспапты еркін игеруі, техникалық жағынан еркіндігінің болуы сияқты жеке қасиеттері көрсетіледі.

54. Өз бетінше жүргізілетін сабақтар үнемі және жүйелі түрде жүргізіледі. Жұмыс көлемі балалардың жалпы білім беру бағдарламаларын игеруімен қатар үй тапсырмасына дайындалуға кететін уақыт шығыны ескеріліп анықталады.

55. Жеке үй тапсырмасы бірнеше рет жүргізіліп және педагогтің ұсынымдарына сәйкес құрылады.

Бірінші кезекте түрлі техникалық тәсілдерді пайдаланып, ең күрделі музыкалық эпизодтар пысықталады. Педагог білім алушының ақыл-ой және дене мүмкіндіктеріне байланысты қандай да бір шығармаға жұмсалатын уақытты анықтайды.

56. Білім алушының өз бетінше жүргізетін сабақтарын белсендіру үшін сабақтың келесі формалары қолданылады:

- 1) өз орындауын талдау (білім алушы өзінің ойнауын бағалайды, жіберілген қателіктерін белгілейді);
- 2) білім алушының күнделігіне шығармамен жұмыс істеуге қатысты педагогтің маңызды ұсынымдарын жазу;
- 3) үй тапсырмаларын орындау туралы ауызша есеп беру (білім алушы қиындықтар туралы және оларды жою туралы айтады).

57. Өздік жұмыстар жүйесі келесі элементтерді қамтиды:

- 1) ойнауға арналған жаттығулар;
- 2) жалпы техникалық жұмыс;
- 3) көркемдік материалмен жұмыс;

- 4) қосымша материалмен жұмыс;
- 5) нотаны парақтан оқу;
- 6) есту бойынша әуенді және аккомпанементті ойнау.

58. «Гитара» пәнінің үлгілік оқу жоспарындағы «Сольфеджио», «Қазақ музыка әдебиеті», «Әлемдік музыка әдебиеті», «Ұжымдық музыка ойнау» пәндерімен пәнаралық байланысы білім алушының түрлі көркемдік түсініктерді тұтас түсінуге итермелейді.

59. 1 сыныптағы бағдарламалық талаптар:

1) білім алушы дұрыс отырумен, қолдарды қоюмен, мақсатты ойын қимылдарын ұйымдастырумен, аппликатуралық белгілермен танысады, тирандо және апояндо тәсілдерін, ортаңғы позицияларда сол қолды жұмылдырып, оң қолдың бас бармағымен ашық бас ішектерінде ойнауды меңгереді;

2) білім алушы ашық ішектердегі арпеджионың негізгі түрлерін меңгереді, бірінші позициядағы төрт дыбысты арпеджиоланған аккордтарды, бірінші, екінші позициялардағы ноталарды парақтан оқу, дыбысталу сапасы мен ритмді үйренеді;

3) білім алушы қос ноталармен, көтеріңкі, түсіңкі легатолармен, аспапты күйге келтірумен танысады, аккордтарды оң қолмен ойнауды, оң қолдың саусақтарын алмастыру арқылы бір ішекте ойнауға ауысу тәсілдерін меңгереді;

4) білім алушы 20-30 шығармаларды: халық әндері, ән және би сипатындағы пьесаларды, этюдтер мен ансамбльдерді үйренеді. Дайындығы жақсы білім алушы полифония элементтері бар жеңіл пьесаларды, күрделі емес вариацияларды, бірінші позициядағы бір-екі октавадағы гаммаларды, баррэ тәсілін меңгереді.

60. 1 сыныптағы оқу пәнінің мазмұны.

Тақырыптық жоспарлау.

1-тақырып. Отырғызу және қолды қою, мақсатты ойын қимылдарын ұйымдастыру.

2-тақырып. Музыкалық есту түсініктерін және музыкалық бейнелі ойлауды дамыту.

3-тақырып. Аппликатуралық белгілер.

4-тақырып. Тирандо және апояндо тәсілдерін меңгеру.

5-тақырып. Екі дауыспен ойнау.

6-тақырып. Ашық ішектерде арпеджионың негізгі түрлерін меңгеру және бірінші позициядағы үш-төрт дыбыстық аккордтарды үйрену.

7-тақырып. Ноталық сауат, бірінші және екінші позициялардағы ноталарды оқу.

8-тақырып. Дыбысталу сапасы және ырғақ.

9-тақырып. До-мажор, ля-минор үндестілігіндегі каданс айналымдары.

10-тақырып. Жоғары және төменгі легато.

11-тақырып. Аспапты күйге келтірумен таныстыру.

12-тақырып. Халық әндері.

13-тақырып. Кантиленді пьесалар.

14-тақырып. Би сипатындағы пьесалар.

15-тақырып. Этюдтер.

16-тақырып. Ансамбльдер.

61. 1 сыныптың бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

1 сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

1) гитараның құрылысы және күту ережелерін біледі;

2) музыкалық сауаттың негізін біледі;

3) құрама дыбыс шығаруды қолданады: апояндо и тирандо;

4) қолдың саусақтарын және денені дұрыс қояды біледі және сақтайды;

5) «штрих» түсінігін және стаккато, легато, нонлегато штрихтарын біледі;

6) ашық ішектерде және до-мажор, ля-минор үндестіліктерінде арпеджионы орындайды;

7) до-мажор, соль-мажор, ля-минор, фа-минор үндестіліктеріндегі мажорлық және минорлық гаммаларды орындайды;

8) екі дауыстылық тәсілін біледі;

9) нотаны парақтан оқудың алғашқы дағдыларына ие болады;

10) қарапайым жаттығуларды, этюдтерді, пьесаларды орындайды.

62. 2 сыныптағы бағдарламалық талаптар:

1) қойылымдық-қозғалыс дағдылары, дыбыс шығару, ритм, музыкалық бейнелі ойлауды дамыту бойынша жұмыстар жалғастырылады, тирандоны орындау сапасына қойылатын талаптар күшейтіледі;

2) білім алушы төрт-тоғыз позиция шеңберінде гитараның мойнымен (грифімен), флажолеттердің қарапайым түрлерімен танысады, позицияларды ауыстыру, нотаны парақтан оқу дағдыларын дамытады, баррэ техникасын, қарапайым материалдарды ансамбльде ойнауды меңгереді;

3) білім алушы әртүрлі 12-20 шығармаларды, оның ішінде ансамбльдер мен этюдтерді меңгереді, дайындығы жақсы және кәсіби бағдарланған білім алушы полифония элементтері бар 2-4 шығарманы, ірі нысанды шығармаларды, бірінші төрт позиция аясындағы гаммаларды меңгереді.

63. 2 сыныптағы оқу пәнінің мазмұны.

Тақырыптық жоспарлау.

1-тақырып. Қойылымдық-қозғалыс дағдыларымен, дыбыс шығарумен және ырғақпен жұмыс.

2-тақырып. Музыкалық бейнелі ойлауды әрі қарай дамыту.

3-тақырып. Тирандоны орындау сапасына қойылатын талапты арттыру.

4-тақырып. Дыбысталу динамикасы.

5-тақырып. Төрт-тоғыз позициясы шеңберінде гитараның мойнымен танысу.

6-тақырып. Позицияларды ауыстырудың және нотаны парақтан оқудың алғашқы дағдыларын дамыту.

7-тақырып. Табиғи флажолеттер.

8-тақырып. Ансамбльде қарапайым материалдарды ойнауға дайындық.

9-тақырып. Баррэ техникасын дамыту.

10-тақырып. Техникалық легатоны дамыту.

11-тақырып. Минорлық гаммалардың аппликатурасы.

12-тақырып. М. Каркасси аппликатурасындағы екі октавалы гаммалар.

13-тақырып. Арпеджионы және М. Каркасси аккордтарын дамытуға арналған жаттығулар.

14-тақырып. Ре-мажор, ре-минор, ми-мажор, ми-минор, ля-мажор үндестіліктеріндегі каданс айналымдары.

15-жаттығу. Бірінші позициядағы хроматикалық жаттығулар және хроматикалық гаммалар.

16-тақырып. Қарапайым ырғақты-суреттермен гаммалар ойнау.

64. 2 сыныптың бағдарламаларын игеруден күтілетін нәтижелер.

2 сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

1) музыкалық шығармаларды орындау барысында аяпояндо және тирандо тәсілдерін дұрыс қолданады;

2) түрлі штрихтарды және нюансировкаларды қолданады;

3) ре-мажор, ля-мажор, ми-мажор, ре-минор, ми-минор үндестіліктеріндегі гаммаларды біледі;

4) ре-мажор, ля-мажор, ми-мажор, ре-минор, ми-минор үндестіліктеріндегі каданс айналымдарын біледі;

5) орта қалыпта тік, кері және сынық арпеджионың түрлерін орындайды;

6) бірінші позицияда «легато» және «стаккато» штрихтарымен хроматикалық гаммаларды орындайды;

7) мәнерліліктің музыкалық-орындаушылық құралдарын қолдану дағдыларына ие болады;

8) үйретілетін шығарманың көркемдік және техникалық жақтары арасындағы байланысты орната алады;

9) этюдтерді, жаттығуларды, шығармаларды парақтан оқудың алғашқы дағдыларына ие;

10) түрлі нюанстарда және штрихтарда гаммаларды, этюдтерді орындайды;

11) үйретілетін шығарманың күрделі тұстарымен, жеке фрагменттерімен, фрагменттерді біртұтасқа жинау бойынша жұмыстар жүргізеді.

65. 3 сыныптағы бағдарламалық талаптар:

1) музыкалық бейнелі ойлау, білім алушының орындаушылық дағдылары, дыбыс сапасы, позицияларды ауыстыру, ритм бойынша жұмыстар жалғастырылады;

2) білім алушы саусақтардың жүйріктілігін дамытуға арналған жаттығуларды, легато, баррэ техникасын, аралас легатоны, вибрация, ансамбльде ойнау дағдыларын меңгереді, мордентті, ірі нысанды шығармаларды үйрену бойынша жұмыстар жүргізіледі;

3) білім алушы 14-18 әртүрлі шығармаларды, оның ішінде 2-4 полифониялық пьесаларды, 1-2 ірі нысанды шығармаларды, техниканың әртүрлі түрлеріне арналған ансамбльдерді, этюдтерді, бірінші позициядағы хроматикалық гаммаларды меңгереді; дайындығы жақсы және кәсіби бағдарланған білім алушы А. Сеговияның аппликатурасындағы і-т и т-а (тирандо и апояндо) формулаларымен күрделі емес мажорлық гаммаларды, арпеджио және легато техникаларын дамытуға арналған жаттығуларды меңгереді.

66. 3 сыныптағы оқу пәнінің жоспары.

Тақырыптық жоспарлау.

1-тақырып. Ф. Карулли аппликатурасындағы мажорлық және минорлық гаммалар.

2-тақырып. Пьесалармен және ірі нысанды шығармалармен жұмыс. Мәнерліктің музыкалық-орындаушылық құралдарымен жұмыс. Штрихтармен, нюанстармен, дыбыс шығарумен жұмыс. Үйретілетін шығарманың көркемдік және техникалық жақтарының арасындағы байланыс.

3-тақырып. Ноталарды парақтан оқу.

4-тақырып. Пьесаларды жаттау.

5-тақырып. Этюдтерді жаттау.

6-тақырып. Ірі нысанды шығармаларды жаттау.

7-тақырып. Жаттығулармен жұмыс.

8-жаттығу. Арпеджио және аккордтарға арналған жаттығуларда моториканы дамыту.

9-тақырып. Дыбыс сапасымен жұмыс.

10-тақырып. Позицияларды ауыстыру.

11-тақырып. Саусақтардың жүйріктілігіне арналған жаттығулар.

12-тақырып. Аралас легато техникасы.

13-тақырып. Үлкен баррэ.

14-тақырып. Мордентті орындауға дайындық.

15-тақырып. Діріл дағдыларын меңгеру.

16-жаттығу. Ансамбльде ойнау.

67. 3 сыныптың бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

3 сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

1) дыбыс шығарудың түрлі тәсілдерімен жылдам қарқында Ф. Карулли аппликатурасында мажорлы және минорлы гаммаларды орындайды;

2) пьесаларды және ірі нысанды шығармаларды орындау барысында шығарманың көркемдік және техникалық жақтары арасындағы байланысты ескереді;

3) мәнерліліктің музыкалық-орындаушылық дағдыларына ие болады (штрихтармен, нюанстармен, дыбыс жүргізумен жұмыс);

4) этюдтарды, жаттығулар мен пьесаларды парақтан оқу дағдыларына ие болады;

5) түрлі динамикалық нұсқаларда жылдам қарқында арпеджиоларды орындайды;

6) жоғары, төмен және аралас техникалық легатоны орындайды;

7) позицияны ауыстыру дағдыларына ие болады;

8) үлкен және кірі баррэде аккордтарды сенімді ойнайды;

9) кантиленді сипаттағы шығармаларды орындау барысында вибраторларды қолдана алады.

68. 4 сыныптағы бағдарламалық талаптар:

1) музыкалық бейнелі ойлауды, динамика, ритм, дыбыс сапасы мен орындау мәнерлілігіне қойылатын талаптардың жоғары болуы кезіндегі орындаушылық дағдыларды дамыту, сенімділік пен екі қолдың саусақтарының жүйріктілігін дамыту бойынша жұмыстар жалғастырылады;

2) білім алушы арпеджионың күрделі түрлерімен, мелизмдермен, жасанды флажолеттермен танысады, аккордты ойын, баррэ техникасы, вибрация, легато жетілдіріледі, позицияларда ойнау тәсілдерін бекітеді;

3) білім алушы 13-18 әртүрлі музыкалық шығармаларды, оның ішінде 2-4 полифониялық пьесаларды, 1-2 ірі нысанды шығармаларды, ансамбльдер мен этюдтерді, екі октавалы минорлық әуендік гаммаларды меңгереді; кәсіби бағдарланған білім алушы кемінде 4 полифониялық пьесаларды, 2 ірі нысанды шығармаларды, техниканың әр түріне арналған 6 этюдті, оң қолмен әртүрлі аппликатуралық формулалармен А. Сеговия аппликатурасындағы гаммаларды меңгереді.

69. 4 сыныптағы оқу пәнінің мазмұны.

Тақырыптық жоспарлау.

1-тақырып. Орындаушылық техниканы қалыптастыру.

2-тақырып. А. Сеговия аппликатураындағы мажорлы және минорлы гаммалар.

3-тақырып. Жылдам қарқындағы хроматикалық гаммалар.

4-тақырып. Жоғары, төмен немесе орта дауыстағы арпеджионың күрделі түрлері.

5-тақырып. Пьесалармен және ірі нысанды шығармалармен жұмыс. Мәнерліліктің музыкалық-орындаушылық құралдары. Орындалатын шығармаларды талдау. Орындаушылық техникасының түрлері. Көркемдік жағынан оңтайлы техникалық тәсілдерді қолдану.

6-тақырып. Ноталарды парақтан оқу дағдыларын дамыту.

7-тақырып. Пьесаларды жаттау.

8-тақырып. Этюдтерді жаттау.

9-тақырып. Ірі нысанды шығармаларды жаттау.

10-тақырып. Полифониямен жұмыс.

11-тақырып. Мелизмдер. Жоғары және төменгі форшлагтар.

12-тақырып. Октавалармен гаммалар.

13-тақырып. Терциялармен гаммалар.

14-жаттығу. Жасанды флажолеттер.

15-тақырып. Тремоло тәсілімен танысу.

70. 4 сыныптың бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

4 сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

1) А. Сеговия аппликатурасында мажорлы және минорлы гаммаларды орындайды;

2) түрлі штрихтарда хроматикалық гаммаларды орындайды;

3) белгілі дауысты ерекшелеп, арпеджионың күрделі түрлерін орындайды;

4) мәнерліліктің музыкалық-орындаушылық құралдарын пайдалану дағдыларына ие болады;

5) орындалатын шығармаларды талдай алады;

6) орындаушылық техниканың түрлерін біледі, көркемдік жағынан ұтымды техникалық тәсілдерді қолданады;

7) жаттығуларды, этюдтерді және шығармаларды парақтан оқу дағдыларына ие болады.

71. 5 сыныптағы бағдарламалық талаптар:

1) білім алушының музыкалық-көркемдік ойлауын, орындаушылық дағдылары мен өз бетінше жұмыс істеуін дамыту бойынша жұмыстар жалғастырылады, мәнерлі орындауға қойылатын талаптар күшейтіледі, ритмикалық міндеттер күрделендіріледі;

2) дыбыс шығару және оң қолсаусақтарының жүйріктілігі, түрлі арпеджио мен гаммаларды орындау барысындағы қолдардың кезекпен ойнау техникасы бойынша жұмыс жетілдіріледі, жоғары позицияларда

ойнау дағдылары, ноталарды парактан оқу дағдылары бекітіледі;

3) білім алушы 14-18 әртүрлі музыкалық шығармаларды, оның ішінде 2-3 полифониялық шығармаларды, 1-2 ірі нысанды шығармаларды, 4-6 этюдтерді, ансамбльдерді меңгереді; кәсіби бағдарланған білім алушы А. Сеговия аппликатурасындағы гаммаларды дуоль, триоль, квартольдерде, оң қолдың әр түрлі аппликатуралық формулаларымен гаммаларды меңгереді.

72. 5 сыныптың оқу пәнінің мазмұны.

Тақырыптық жоспарлау.

1-тақырып. Түрлі штрихтармен орындалатын, жылдам қарқындағы А. Сеговия аппликатурасындағы гаммалар.

2-тақырып. Арпеджионың күрделі түрлері.

3-тақырып. Квартольді және квинтольді тремоло.

4-тақырып. Жоғары позицияларда ойнау.

5-тақырып. Қалыпты қарқындағы түрлі ырғақтық суреттермен орындалатын гаммалар.

6-тақырып. Пьесалармен және ірі нысанды шығармалармен жұмыс. Мәнерліліктің музыкалық-орындаушылық құралдарын қолдану, орындалатын шығармаларға талдау жасау, орындаушылықтың түрлі техникаларын игеру, көркемдік жағынан ұтымды техникалық тәсілдерді қолдану дағдылары.

7-тақырып. Этюдтерді жаттау.

8-тақырып. Шағын формадағы шығармаларды жаттау.

9-тақырып. Ірі нысанды шығармаларды жаттау.

10-тақырып. Полифониямен жұмыс.

11-тақырып. Үйлесімді және әуенді жеткізуде октавалармен және терциялармен орындалған гаммалар.

73. 5 сыныптың бағдарламаларын меңгеруден күтілетін нәтижелер.

5 сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

- 1) орындаушылық техникасына ие болады;
- 2) жылдам қарқында А. Сеговия аппликатурасында мажорлы және минорлы гаммаларды орындайды;
- 3) арпеджионың күрделі түрлерін орындайды;
- 4) түрлі штрихтарда және ырғақтық суреттерде хроматикалық гаммаларды орындайды;
- 5) квартольды және квинтольды тремолоны біледі;
- 6) қалыпты қарқында түрлі ырғақтық суреттермен А. Сеговия аппликатурасында мажорлық және минорлық гаммаларды біледі және орындайды;
- 7) орындаушылықтың түрлі техникаларына ие болады;

8) шығарманы орындау барысында көркемдік жағынан ұтымды техникалық тәсілдерді қолданады;

9) ноталарды парақтан оқу дағдылары дамыған;

10) орындалатын шығармаларды талдау дағдысына ие болады.

74. Білім беру бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

Түлек:

1) музыкалық терминдерді;

2) негізгі ойын тәсілдерін (дыбыс шабуылының түрлері, артикуляция, позицияларды ауыстыруды және ішектерді ауыстыруды, штрихтарды біледі);

3) аспапта жеке орындауға тән көркемдік-орындаушылық, техникалық мүмкіндіктерді;

4) музыкалық шығармалардың түрлі өңдеулерін;

5) бағдарламалық талаптарға сәйкес түрлі стильдегі және жанрлардағы шығармалардан тұратын гитараға арналған репертуарды;

6) гитарада жеке, сол сияқты ансамбльде ойнау қағидаттарын;

7) музыкасын орындайтын композиторлар шығармашылығының негізгі заңдылықтарын;

8) музыкант-орындаушының сахнада жұмыс істеу қағидаттарын біледі.

Түлек:

1) музыкалық шығарманы жеткілікті көркемдік деңгейде сауатты жеке орындайды;

2) күрделі емес ноталық мәтінді өз бетінше талдай алады;

3) жанры және стилі әртүрлі музыкалық шығармаларды аспапта өз бетінше жаттай алады;

4) музыкалық ұжымда өзінің партиясын орындайды;

5) аспаппен музыкалық шығарманы орындау кезінде көркемдік бейнені жасайды;

6) күрделі емес шығармаларды жаттау кезіндегі техникалық қиындықтарды өз бетінше жеңеді;

7) теориялық білімін орындаушылық практикада қолданады;

8) орындалатын музыкалық шығармаларды талдай алады.

Бітіруші түлекте:

1) күрделі емес музыкалық шығармаларды есту бойынша ойнау және парақтан оқу;

2) музыкалық-орындаушылық мәнерлік құралдарын қолдану;

3) есту қабілетін бақылау және орындау процесін басқару;

4) орындалатын шығармаларды теориялық талдау;

5) орындаушылық тәжірибе, көпшілік алдында жеке өнер көрсету дағдылары қалыптасқан.

75. Үлгерімді бақылаудың мақсаты білім алушының білім беру бағдарламасын игерудегі нәтижелілігін анықтау болып табылады.

Білім алушылардың бағдарламаны игеруі бақылау – бақылау жұмысы, техникалық сынақ, академиялық концерт түрінде, қорытынды аттестаттау – бітіру емтиханы түрінде іске асырылады.

76. Аттестаттау формасы және білім алушылардың сыныптар бойынша көрсетілімдеріне қойылатын бақылау-бағдарламалық талаптары:

1) 1 сынып – екінші тоқсанда: академиялық концерт (әртүрлі сипаттағы 2 пьеса), үшінші тоқсанда: техникалық сынақ (әртүрлі техниканың түріне арналған 2 этюд), төртінші тоқсанда: академиялық концерт (әртүрлі сипаттағы 2 пьеса);

2) 2 сынып – бірінші тоқсанда: техникалық сынақ (педагогпен бірге ансамбльде орындалатын бір дауысты 2-3 шығарма), екінші тоқсанда: академиялық концерт (екі дауысты полифония элементтері бар 1 пьеса және 1 біртума шығарма), үшінші тоқсанда: академиялық концерт (техниканың әр түріне арналған 2 этюд), төртінші тоқсанда: академиялық концерт (1 ірі нысанды шығарма, 1 біртума пьеса);

3) 3 сынып – бірінші тоқсанда: техникалық сынақ (әр түрлі сипаттағы 2 пьеса), екінші тоқсанда: академиялық концерт (1 полифониялық шығарма, 1 біртума шығарма), үшінші тоқсанда: академиялық концерт (техниканың әр түріне арналған 2 этюд), төртінші тоқсанда: академиялық концерт (2 ірі нысанды шығарма, 1 біртума шығарма);

4) 4 сынып – бірінші тоқсанда: техникалық сынақ (әртүрлі сипаттағы 2 пьеса), екінші тоқсанда: академиялық концерт (1 полифониялық шығарма, 1 біртума шығарма), үшінші тоқсанда: академиялық концерт (техниканың әр түріне арналған 2 этюд), төртінші тоқсанда: академиялық концерт (1 ірі нысанды шығарма, 1 біртума пьеса);

5) 5 сынып – бірінші тоқсанда: техникалық сынақ (1 ірі нысанды шығарма, 1 виртуозды сипаттағы шығарма), екінші тоқсанда: техникалық сынақ (2 ірі нысанды шығарма), үшінші тоқсанда: техникалық сынақ (17-19 ғасырлардағы композиторлардың гитараға арнап жазған 1 кантиленді, 1 біртума шығармасы), төртінші тоқсанда: бітіру емтиханы (5 шығарма (1 ірі нысанды шығарма, 1 виртуозды, 1 кантиленді шығарма, 7-19 ғасырлардағы композиторлардың гитараға арнап жазған 1 біртума шығармасы, білім алушының таңдауы бойынша 1 шығарма). Қазақстан композиторларының шығармасын орындау міндетті болып табылады).

77. Музыкалық білім беруде оқыту нәтижелерін бақылау өлшемшарттары пән бойынша ағымдық үлгерім нәтижелерінен және концерттік көрсетілімдерден алған бағаларынан тұрады.

Педагог білім алушының жұмысын бағалау кезінде келесі өлшемшарттарды ескереді: білім алушының аспапты тиісті деңгейде

меңгергенін көрсетуі, көркем бейнені толық және сенімді ашуы, орындалатын шығарманың стилін түсінуі және орындаушылық интерпретацияда көрсетуі.

78. Бағалау өлшемшарттары:

1) «5» бағасы «өте жақсы»: орындаудың ерекше технологиялық түрлерін еркін меңгеруі, ритмикалық қағыстың анықтылығы, форма сезімін нақты түсінуі, дауыс ырғағының мәнерлілігі, қарқынның бірыңғайлығы, қанық динамикалық түрлілігі, беріліп орындауы, музыкалық шығарманың мазмұнына сәйкес музыкалық мәнерлілік құралдарын көркем орындауы, өзінің орындауын тыңдау арқылы қадағалауы, сахнада өзін әртістік ұстауы;

2) «4» бағасы «жақсы»: шығарманың форма құрауын, музыкалық тілді, музыкалық мәнерлілік құралдарын сауатты түсінуі, ноталық мәтінді орындаудағы қалыптылығы, динамикалық түрлілікті, қарқынның бірыңғайлығын жеткізуге талпынуы, өзінің орындауын тыңдау арқылы қадағалауы жеткіліксіз, сахнада өзін ұстауындағы аздап психологиялық тұрақсыздығы;

3) «3» бағасы «қанағаттанарлық»: музыканы бейнелі түрле түсінбей ноталық мәтінді формалды түрде оқуы, динамикалық, аппликатуралық, технологиялық міндеттер туралы түсінігі шектеулі, темптік-ырғақтық ұйымдастырылмауы, өзінің орындауын есту арқылы бақылауы төмен, фактуралардың, артикуляциялық штрихтардың ауысуына әсері төмен, дыбысталуының бірсарындылығы және бірқалыптылығы, сахнадағы психологиялық күйінің тұрақсыздығы;

4) «2» бағасы «қанағаттанарлық емес»: ноталық мәтінді дыбыстау кезіндегі қателіктері, дыбыс шығару және дыбыс жүргізу сапасының төмендігі, метроритмикалық тұрақсыздығы, орындау барысында жиі тоқтауы, өзінің орындауын есту арқылы бақылауының болмауы, мәнерлі ырғағының болмауы;

5) «Сынақ» (баға қойылмайды) – орындауы оқытудың аталған кезеңінің тиісті деңгейіне сәйкес.

**Образовательная программа по предмету «Гитара»
детских музыкальных школ и музыкальных отделений
детских школ искусств**

1. Образовательная программа по предмету «Гитара» детских музыкальных школ и музыкальных отделений школ искусств (далее - Программа) определяет единый комплекс основных характеристик образования, включающий цель, результаты и содержание обучения, организацию образовательного процесса, способы и методы их реализации, критерии оценки результатов обучения по предмету «Гитара».

2. В настоящей программе используются следующие понятия:

1) апояндо – способ звукоизвлечения при игре на гитаре, применяется при исполнении мелодии, одиночных звуков, гамм, гаммообразных пассажей, для выделения мелодии в арпеджированной фактуре;

2) аппликатура – порядок расположения и чередования пальцев при игре на музыкальном инструменте; указание пальцев в нотах с помощью цифр;

3) арпеджио - последовательное, поочередное исполнение звуков аккорда;

4) баррэ – один из основных приемов техники левой руки, при котором указательный палец левой руки прижимает одновременно несколько струн, нотах баррэ обозначается римской цифрой, которая указывает лад, и квадратной скобой перед аккордом;

5) вибрато – одно из важнейших средств музыкальной выразительности;

6) гамма (в теории музыки) – звукоряд неопределённой протяжённости, соседние ступени которого отстают друг от друга на целый тон или полутон. Под гаммой в школьной исполнительской практике подразумевают восходящие либо нисходящие октавные звукоряды;

7) динамика – одна из сторон организации музыки как процесса, тесно связанная с её временной природой и характеризующаяся изменениями в громкости, плотности;

8) дуоль – две ноты, имеющие длительность трех нот того же вида;

9) звукоизвлечение – извлечение, порождение звуков при игре на музыкальном инструменте или пении;

10) кадансовый оборот – связанная последовательность двух или более аккордов;

11) кантилена – песня, а также произведение с напевной мелодией.

12) квартоль – особая фигура из четырех нот, которые в совокупности имеют ту же длительность, как три нормальные ноты такого же достоинства;

13) легато – связанное исполнение звуков, обозначается дугообразной линией (лигой) над нотами или под ними;

14) мелизмы – небольшие, относительно устойчивые мелодические украшения в вокальной и инструментальной музыке, обозначаемые особыми условными знаками или мелкими нотами;

15) метроном – прибор, отмечающий короткие промежутки времени равномерными ударами;

16) нон легато – способ исполнения, при котором переход от одного звука к другому происходит отдельно, но не отрывисто, один из основных видов артикуляции и штрихов;

17) исполнительский аппарат – совокупность физиологических органов, участвующих в игровом процессе и связанных между собой сложной нервно-мышечной деятельностью;

18) чтение нот с листа – исполнение музыкантом на инструменте или голосом незнакомого ему произведения по его нотной записи без предварительного разучивания;

19) полифония – вид многоголосия при одновременном звучании нескольких мелодий в вокальном или инструментальном произведении;

20) пьеса – небольшое музыкальное произведение;

21) пюпитр – подставка для нот (напольная или вмонтированная в музыкальный инструмент);

22) стаккато – отрывистое исполнение звуков, обозначается точкой над или под нотой. Существуют два способа исполнения стаккато: 1) после извлечения звука пальцы правой руки немедленно опускаются на звучащую струну; 2) после извлечения звука правой рукой пальцы, левой руки быстро снимаются со струн;

23) техническое легато – прием игры, при котором первый звук извлекается с помощью правой руки;

24) тирандо – способ звукоизвлечения на гитаре, применяется при игре аккордов, арпеджио, аккомпанирующих звуков;

25) тремоло – быстрое повторение одного и того же звука, на гитаре тремоло исполняется четырьмя пальцами *rami* в указанной последовательности;

26) триоль - группа из трёх нот одинаковой длительности, в сумме по времени звучания равная двум нотам той же длительности;

27) тюнер – отдельное устройство или компьютерная программа, облегчающие настройку музыкальных инструментов;

28) флажолет – звуки флейтового характера (отдельно звучащие обертоны у струнных инструментов). В нотах флажолеты обозначаются

словом «фл» с указанием струны и лада, в зарубежных изданиях флажолеты обозначаются словами «harm» или «arm»;

29) этюд – инструментальная пьеса, основанная на частом применении какого-либо приёма исполнения и предназначенная для усовершенствования техники исполнителя.

3. Цель программы: создание условий для развития музыкальных и творческих способностей обучающегося на основе приобретённых им знаний, умений и навыков игры на гитаре.

4. Задачи программы:

Обучающие:

1) овладение навыками и приемами игры на инструменте (гитара шестиструнная), позволяющими грамотно исполнять музыкальные произведения соло и в ансамбле;

2) освоение и исполнение на гитаре произведений различных жанров и форм в соответствии с программными требованиями;

3) освоение музыкальной грамоты, расширение кругозора и накопления музыкальных знаний, исполнительских умений и навыков.

Развивающие:

1) развитие музыкального слуха, чувство метроритма, музыкальной памяти, музыкального мышления, творческого воображения, артистических способностей;

2) формирование образного мышления, эмоционального восприятия музыки, позитивной мотивации обучающегося к творческой деятельности;

3) расширение музыкального кругозора, развитие индивидуальных способностей учащихся.

Воспитательные:

1) воспитание заинтересованного, целостного отношения обучающегося к музыкальному производству;

2) воспитание любви к искусству через освоение отечественных и мировых культурных ценностей, традиций, лучших образцов народного творчества;

3) формирование у обучающегося осознанной мотивации к продолжению профессионального обучения.

5. Срок обучения детей игре на гитаре – пять лет. Для обучающихся, не закончивших основное, общее среднее образование, но планирующих поступление в организации, реализующие образовательные программы технического и профессионального образования в области музыкального искусства, срок обучения увеличивается на один-два года по заявлению родителей или заменяющих их лиц.

6. Объем учебного времени на реализацию программы определяется типовым учебным планом детских музыкальных школ,

приведенном в приложении 1 к настоящему приказу. Обучение осуществляется в индивидуальной форме.

7. Программа предназначена для обучения детей, желающих освоить технику игры на гитаре (шестиструнной), научиться исполнять обработки казахских, русских, народных мелодий, музыки народов мира и переложения классических произведений.

8. Основные принципы достижения цели программы:

- 1) постепенность в развитии природных способностей детей;
- 2) строгая последовательность в овладении музыкальной лексикой и техническими приемами;
- 3) систематичность и регулярность занятий;
- 4) целенаправленность учебного процесса.

9. Программа создает условия для овладения приёмами игры на гитаре в объёме, необходимом для дальнейшей практической деятельности будущего музыканта.

Программа направлена на творческое, эстетическое, духовно-нравственное развитие обучающегося и даёт возможность приобретения опыта исполнительской сольной, ансамблевой, оркестровой практики, навыков самостоятельной работы по изучению и постижению музыкального искусства.

10. Программа рассчитана на детей различной степени музыкальной одарённости, подготовки и общего развития. Педагог создает условия для реализации индивидуального подхода к каждому обучающемуся за счет гибкости в постановке учебных задач, возможности формирования стратегии обучения каждого ребенка. Особое внимание педагог обращает на доступность, постепенность и последовательность в освоении музыкальных знаний, пробуждение у детей интереса к музыке.

11. Программа ориентирована на выработку у обучающегося личностных качеств, способствующих:

- 1) освоению обучающимся знаний, умений и навыков игры на домре, позволяющих творчески исполнять музыкальные произведения в соответствии с необходимым уровнем музыкальной грамотности;
- 2) приобретению обучающимся опыта творческой деятельности;
- 3) овладению обучающимся духовными и культурными ценностями народов мира;
- 4) получению музыкального образования и приобщению к музыкальной культуре;
- 5) формированию у обучающегося комплекса знаний, умений и навыков, позволяющих в дальнейшем осваивать основные профессиональные образовательные программы в области музыкального искусства.

12. Психолого-педагогическое сопровождение направлено на:

1) создание условий для личностного, интеллектуального и социального развития, профессионального самоопределения обучающегося, соответствующих его индивидуальности, развитию творческих способностей, с учетом интеллектуально-личностных возможностей;

2) создание у обучающегося позитивной мотивации к обучению;

3) оказание помощи личности в ее самопознании, формировании адекватной самооценки и адаптации в реальных жизненных условиях, преодолении кризисных ситуаций и достижении эмоциональной устойчивости, способствующих личностному росту и саморазвитию обучающегося;

4) оказание психологической помощи и поддержки обучающегося в соответствии с целями и задачами программы.

13. Привитие обучающемуся необходимых исполнительских навыков и умений осуществляется в процессе работы над различными по содержанию, характеру и стилю художественными произведениями, а музыкальное воспитание и развитие их основывается на изучении народной музыки, творчества казахстанских, русских и зарубежных композиторов.

14. Особенностью программы является ее общеразвивающая направленность на приобретение детьми знаний, умений и навыков игры на гитаре, опыта творческой деятельности, приемов сольного и ансамблевого исполнительства.

15. Основная практическая задача коллективного музицирования – формирование специальных ансамблевых навыков игры, которые предполагают умение слушать звучание ансамбля, ощутить единый ритмический пульс, играть согласованно и художественно в изменчиво гибком ритме, совместно исполнять, взаимодействовать с участниками ансамбля.

16. Программа учитывает возрастные и индивидуальные особенности обучающегося, ориентирована на развитие функциональной грамотности школьников и достижение ключевых и предметных компетенций (освоенных специфических знаний, умений, навыков в рамках учебного предмета).

17. Методологическая основа программы:

1) концепция целостного подхода к формированию личности;

2) теория возрастного, личностно-деятельностного, индивидуально-дифференцированного и проблемно-исследовательского подходов в обучении;

3) общедидактические постулаты современной педагогики, детерминированные ими подходы к содержанию, формам и методам образовательного процесса;

4) разработка проблемы развития творческих и исполнительских способностей обучающегося в контексте развивающего обучения;

5) теоретические и методические установки видных педагогов и музыковедов.

18. Педагогические принципы отбора содержания учебного материала:

1) принцип природосообразности и доступности учитывает возрастные особенности обучающегося, позволяя отобрать доступный для слушания, изучения, исполнения учебный материал, который будет способствовать музыкальному и духовно-нравственному развитию обучающегося;

2) принцип преемственности означает связь между всеми классами обучения на уровне содержания и музыкально-исполнительской деятельности обучающегося;

3) принцип индивидуализации обучения является главным способом практического освоения исполнительских навыков игры на инструменте;

4) принцип творчества предполагает раскрытие способностей и склонностей обучающегося, способствует созданию ситуации успеха, радости общения с искусством.

19. Специфика индивидуального обучения по предмету «Гитара» предполагает вариативность выбора методов, средств, форм обучения и подбора репертуарного комплекса.

20. Для достижения поставленных задач используются следующие методы обучения:

1) словесный метод – беседа, рассказ, объяснение, дискуссия;

2) наглядно-демонстрационный – исполнение произведения педагогом на инструменте, наблюдение, показ интерактивных и мультимедийных презентаций;

3) практический – работа на инструменте, подготовительные упражнения, самостоятельный разбор произведения, работа над отдельными частями произведения;

4) аналитический – сравнения и обобщения, развитие логического мышления;

5) эмоциональный – подбор ассоциаций, образов, художественного впечатления, развитие музыкально-образного мышления.

21. Выбор методов зависит от возраста и индивидуальных особенностей обучающегося, физических данных, уровня развития творческих способностей. Весь процесс обучения строится от простого к сложному.

22. Формы занятий:

1) практические – приемы и навыки игры отрабатываются на инструменте;

2) групповые занятия проводятся для коллективного музицирования в ансамбле;

3) репетиционно-концертные (подготовка и публичное представление концертных номеров);

4) конкурсы;

5) урок-игра (использование игровых технологий на уроке);

6) урок-экскурсия.

23. При реализации программы педагог использует интерактивные образовательные технологии, классические и нетрадиционные типологии уроков в современной музыкальной школе.

24. Основной формой учебно-воспитательной работы в классе является урок, проводимый как индивидуальное занятие педагога с обучающимся. Индивидуальные формы занятий сочетаются с игрой в ансамбле с педагогом или другими обучающимися.

25. Программа занятий состоит из одновременно проводимых теоретических и практических занятий.

26. Виды внеурочных форм работы:

1) игра в ансамбле;

2) подготовка к концертным, конкурсным выступлениям;

3) участие в творческих и культурно-просветительских мероприятиях;

4) посещение филармоний, театров, концертных залов, музеев;

5) встречи с музыкальными деятелями, исполнителями, композиторами.

27. На основе настоящей программы педагог разрабатывает рабочую учебную программу, которая определяет оптимальные и наиболее эффективные для данного класса содержание, формы, методы и приемы организации образовательного процесса.

28. Структурные элементы рабочей учебной программы:

1) титульный лист;

2) пояснительная записка;

3) планирование учебной деятельности;

4) учебно-методическое обеспечение учебного процесса.

29. На титульном листе размещаются основные сведения:

1) название организации образования;

2) название учебного предмета;

3) обозначение класса, для которого разработана рабочая учебная программа;

4) сроки действия рабочей учебной программы (учебный год);

5) краткая информация о педагоге;

6) место для отметки об утверждении рабочей учебной программы руководителем организации образования.

30. Содержание пояснительной записки:

- 1) образовательная программа как основание;
- 2) педагогическая цель и задачи, актуальные при обучении предмету в данном классе;
- 3) особенности обучения в данном классе (развивающие, коррекционно-развивающие, работа с одаренными детьми);
- 4) особенности и проблемы, существующие в организации работы в данном классе;
- 5) информация об изменении сроков и/или времени изучения отдельных тематических блоков (разделов) с указанием причин и целесообразности изменений.

31. Раздел «Планирование учебной деятельности» содержит календарно-тематическое планирование с выделением характеристик деятельности обучающихся, репертуарный перечень по классам.

32. Содержание раздела «Учебно-методическое обеспечение учебного процесса»:

- 1) перечень познавательной литературы для обучающегося;
- 2) перечень методической литературы для педагога;
- 3) перечень учебно-наглядных пособий.

33. Рабочая учебная программа педагога рассматривается на заседании методического совета и утверждается руководителем организации образования до начала учебного года.

34. Педагог на основе рабочей учебной программы составляет индивидуальный план обучения на каждого обучающегося. Индивидуальный план характеризует гармоничный процесс музыкального и духовно-нравственного развития обучающегося.

35. Индивидуальный план обучающегося составляется на каждое полугодие, утверждается руководителем организации образования, заносится в журнал или личное дело обучающегося.

36. При составлении индивидуального плана учитываются перспективные и текущие задачи планирования индивидуальной работы в соответствии с характеристикой обучающегося в начале и конце учебного года.

В одном и том же классе индивидуальные планы по реализации программы, концертные и экзаменационные программы значительно отличаются по уровню сложности.

37. Индивидуальный план обучающегося отражает широкие репертуарные тенденции, обновление и обогащение репертуара благодаря привлечению народной, классической и современной музыки с использованием элементов композиторской техники.

38. Правильная организация учебного процесса, успешное и всестороннее развитие музыкально-исполнительских данных обучающегося зависят непосредственно от того, насколько тщательно спланирована работа в целом, продуман выбор репертуара.

39. Педагог вырабатывает индивидуальную репертуарную стратегию для каждого обучающегося с учетом его музыкальных потребностей и особенностей дарования.

40. Педагог формирует индивидуальный репертуарный перечень музыкальных произведений, систематизирует произведения и дополняет репертуар в соответствии с индивидуальными возможностями обучающегося.

41. Репертуарный перечень включает произведения казахской, русской, зарубежной музыки, высокохудожественные детские, юношеские пьесы современных композиторов, популярные песни из мультфильмов, детских кинофильмов, народную музыку.

42. Педагог активно использует в учебном процессе обработки казахских народных песен, произведения казахстанских композиторов, учитывая в процессе их изучения характерные ладовые, гармонические, ритмические и мелодические особенности.

43. Насыщенность учебного репертуара сочинениями разных жанров и стилей создает благоприятную ситуацию для изучения, сравнения, систематизации музыкального материала.

44. Педагог систематически обновляет и расширяет репертуарный перечень, включая в него лучшие пьесы, создаваемые современными отечественными и зарубежными композиторами.

45. Педагог тщательно продумывает методику и репертуар обучающегося, добиваясь постепенного перехода от менее трудных заданий к более сложным, подбирая учебный материал, доступный для обучающегося как со стороны музыкального содержания, так и техники исполнения.

46. Педагог устанавливает степень завершённости работы над репертуаром, фиксирует этапы изучения произведений, варьирует объём и сложность программы, пополняя репертуарный список за счёт нового репертуара с учётом личностного и индивидуального подходов к каждому обучающемуся.

47. В работе над репертуаром педагог учитывает, что часть произведений предназначена для публичного или концертного (экзаменационного) исполнения, остальные - для работы в классе или в порядке ознакомления.

48. В индивидуальный план не включаются произведения, превышающие музыкально-исполнительские, художественные, технические возможности обучающегося, также не соответствующие его возрастным особенностям.

49. Для расширения музыкального кругозора обучающегося, помимо произведений, детально изучаемых в классе, осуществляется знакомство с целым рядом разнохарактерных пьес, допуская при этом различную степень завершенности работы над ними, не требуя обязательного выучивания наизусть.

50. Обязательные разделы индивидуального плана:

- 1) работа над гаммами;
- 2) работа над этюдами и упражнениями;
- 3) исполнение пьес классических и современных авторов;
- 4) исполнение произведений композиторов Казахстана;
- 5) обработки народных песен и танцев;
- 6) работа в составе ансамбля;
- 7) навыки чтения нот с листа.

51. В конце каждого полугодия педагог отмечает качество выполнения задания и вносит изменения в ранее утвержденный репертуарный перечень, в конце года даёт характеристику музыкального и технического развития, успеваемости и работоспособности обучающегося.

52. Характеристика обучающегося на конец года освещает следующие стороны его индивидуальности:

- 1) уровень музыкальных данных (слух, ритм, память);
- 2) соответствие исполнительского аппарата, обучающегося данному музыкальному инструменту;
- 3) степень приспособляемости к инструменту;
- 4) общее развитие, эмоциональность, восприимчивость, скорость реакции;
- 5) отношение к занятию музыкой;
- 6) работоспособность, собранность;
- 7) умение заниматься самостоятельно;
- 8) степень грамотности в разборе текста;
- 9) скорость освоения музыкальных произведений;
- 10) успехи к концу года;
- 11) недостатки в музыкально-техническом развитии обучающегося и задачи по их преодолению.

53. Для характеристики обучающегося отмечаются такие индивидуальные качества, как целеустремленность, наличие художественного воображения, свободное владение инструментом, наличие технической свободы.

54. Самостоятельные занятия проводятся регулярно и систематически. Объем работы определяется с учетом минимальных затрат на подготовку домашнего задания, параллельного освоения детьми программы общего среднего образования.

55. Индивидуальная домашняя работа проводится в несколько

приемов и строится в соответствии с рекомендациями педагога.

В первую очередь прорабатываются самые сложные музыкальные эпизоды, используя различные технические приемы. С учетом умственных и физических возможностей обучающегося педагог определяет время работы над тем или иным произведением.

56. Формы работы для активизации самостоятельных занятий обучающегося:

1) анализ собственного исполнения (обучающийся оценивает свою игру, отмечает допущенные ошибки);

2) запись обучающимся в дневник важнейших рекомендаций педагога относительно работы над произведениями;

3) устный отчет о подготовке домашних заданий (обучающийся рассказывает о трудностях и устранении трудностей).

57. Система самостоятельных занятий включает в себя следующие элементы:

1) упражнения для разыгрывания;

2) общую техническую работу;

3) работу над художественным материалом;

4) работу над дополнительным материалом;

5) чтение нот с листа;

6) подбор мелодий и аккомпанемента по слуху.

58. Межпредметные связи предмета «Гитара» с предметами «Сольфеджио», «Казахская музыкальная литература», «Мировая музыкальная литература», «Коллективное музицирование» побуждают обучающихся к целостному познанию различных художественных явлений.

59. Программные требования в 1 классе:

1) обучающийся знакомится с посадкой, постановкой рук, организацией целесообразных игровых движений, аппликатурными обозначениями, осваивает приемы тирандо и апояндо, игру большим пальцем правой руки по открытым басовым струнам с привлечением левой руки в средних позициях;

2) обучающийся осваивает основные виды арпеджио на открытых струнах, изучает четырехзвучные арпеджированные аккорды в первой позиции, нотную грамоту, чтение нот в первой, второй позициях, качество звучания и ритм;

3) обучающийся знакомится с двойными нотами, восходящим, нисходящим легато, настройкой инструмента, осваивает аккорды правой рукой, переход к игре на одной струне путем чередования пальцев правой руки;

4) обучающийся осваивает 20-30 произведений: народные песни, пьесы песенного и танцевального характера, этюды и ансамбли. Хорошо подготовленный обучающийся осваивает легкие пьесы с

элементами полифонии, несложные вариации, гаммы в одну-две октавы в первой позиции, прием баррэ.

60. Содержание учебного предмета в 1 классе.

Тематическое планирование.

Тема 1. Посадка и постановка рук, организация целесообразных игровых движений.

Тема 2. Развитие музыкально-слуховых представлений и музыкально-образного мышления.

Тема 3. Аппликатурные обозначения.

Тема 4. Освоение приемов тирандо и апояндо.

Тема 5. Игра двухголосия.

Тема 6. Освоение основных видов арпеджио на открытых струнах и изучение трёх-четырёхзвучных аккордов в первой позиции.

Тема 7. Нотная грамота, чтение нот в первой и второй позициях.

Тема 8. Качество звучания и ритм.

Тема 9. Кадансовые обороты в тональностях до-мажор, ля-минор.

Тема 10. Восходящее и нисходящее легато.

Тема 11. Ознакомление с настройкой инструмента.

Тема 12. Народные песни.

Тема 13. Кантиленные пьесы.

Тема 14. Пьесы танцевального характера.

Тема 15. Этюды.

Тема 16. Ансамбли.

61. Ожидаемые результаты освоения программы 1 класса.

К концу обучения в 1 классе обучающийся имеет следующие знания, умения и навыки:

1) знает устройство и правила ухода за гитарой;
2) знает основы музыкальной грамоты;
3) использует комбинированное звукоизвлечение: апояндо и тирандо;

4) знает и соблюдает постановку *пальцев рук* и тела;
5) знает понятие «штрих» и штрихи стаккато, легато, нонлегато;
6) исполняет арпеджио на открытых струнах и в тональностях до-мажор, ля-минор;

7) исполняет мажорные и минорные гаммы в тональностях: до-мажор, соль-мажор, ля-минор, фа-минор;

8) владеет приёмом двухголосия;

9) владеет первоначальными навыками чтения нот с листа;

10) исполняет простые упражнения, этюды, пьесы.

62. Программные требования во 2 классе:

1) продолжается работа над постановочно-двигательными навыками, звукоизвлечением, ритмом, развитием музыкально-образного мышления, повышается требовательность к качеству исполнения тирандо;

2) обучающийся знакомится с грифом гитары в пределах четырех-девяти позиций, элементарными видами флажолетов, развивает навыки смены позиций, чтения нот с листа, осваивает технику баррэ, игру в ансамбле на простейшем материале;

3) обучающийся осваивает 12-20 различных произведений, включая ансамбли и этюды; хорошо подготовленный и профессионально ориентированный обучающийся осваивает 2-4 произведения с элементами полифонии, произведения крупной формы, гаммы в пределах четырех первых позиций.

63. Содержание учебного предмета во 2 классе.

Тематическое планирование.

Тема 1. Работа над постановочно-двигательными навыками, звукоизвлечением и ритмом.

Тема 2. Дальнейшее развитие музыкально-образного мышления.

Тема 3. Повышение требовательности к качеству исполнения тирандо.

Тема 4. Динамика звучания.

Тема 5. Знакомство с грифом гитары в пределах четырех-девяти позиций.

Тема 6. Развитие начальных навыков смены позиций и чтения нот с листа.

Тема 7. Натуральные флажолеты.

Тема 8. Подготовка к игре в ансамбле на простейшем материале.

Тема 9. Развитие техники баррэ.

Тема 10. Развитие технического легато.

Тема 11. Аппликатура минорных гамм.

Тема 12. Двухоктавные гаммы в аппликатуре М. Каркасси.

Тема 13. Развивающие упражнения на арпеджио и аккорды М.Каркасси.

Тема 14. Кадансовые обороты в тональностях ре-мажор, ре-минор, ми-мажор, ми-минор, ля-мажор.

Тема 15. Хроматические упражнения и хроматическая гамма в первой позиции.

Тема 16. Игра гамм простыми ритмическими рисунками.

64. Ожидаемые результаты освоения программы 2 класса.

К концу обучения во 2 классе обучающийся имеет следующие знания, умения и навыки:

1) *правильно использует приёмы апояндо и тирандо при исполнении музыкальных произведений;*

2) *использует различные штрихи и нюансировку;*

3) знает гаммы в тональностях ре-мажор, ля-мажор, ми-мажор, ре-минор, ми-минор;

4) знает кадансовые обороты в тональностях ре-мажор, ля-мажор, ми-мажор, ре-минор, ми-минор;

5) исполняет в среднем темпе прямое, обратное и ломаные виды арпеджио;

6) исполняет хроматическую гамму в первой позиции штрихами «легато» и «стаккато»;

7) владеет навыками по использованию музыкально-исполнительских средств выразительности;

8) умеет устанавливать связь между художественной и технической сторонами изучаемого произведения;

9) владеет первоначальными навыками чтения с листа этюдов, упражнений, произведений;

10) исполняет гаммы, этюды в различных нюансах и штрихах;

11) умеет работать над трудными местами изучаемого произведения, отдельными фрагментами, объединять фрагменты в общее целое.

65. Программные требования в 3 классе:

1) продолжается работа над развитием музыкально-образного мышления, исполнительских навыков обучающихся, качеством звука, сменой позиций, ритмом;

2) обучающийся осваивает упражнения для развития беглости пальцев, технику легато, баррэ, смешанное легато, навыки вибрации, игру в ансамбле, ведется работа по изучению мордента, произведений крупной формы;

3) обучающийся осваивает 14-18 различных произведений, в том числе 2-4 полифонических пьес, 1-2 произведения крупной формы, ансамбли, этюды на различные виды техники, хроматическую гамму в первой позиции; хорошо подготовленный и профессионально ориентированный обучающийся осваивает нетрудные мажорные гаммы в аппликатуре А. Сеговии формулами i-m и m-a (тирандо и апояндо), упражнения для развития техники арпеджио и легато.

66. Содержание учебного предмета в 3 классе.

Тематическое планирование.

Тема 1. Мажорные и минорные гаммы в аппликатуре Ф. Карулли.

Тема 2. Работа над пьесами и произведениями крупной формы. Использование музыкально-исполнительских средств выразительности.

Работа над штрихами, нюансами, звукоизвлечением. Связь между художественной и технической сторонами изучаемого произведения.

Тема 3. Чтение нот с листа.

Тема 4. Разучивание пьес.

Тема 5. Разучивание этюдов.

Тема 6. Разучивание произведений крупной формы.

Тема 7. Работа над упражнениями.

Тема 8. Развитие моторики в упражнениях на арпеджио и аккорды.

Тема 9. Работа над качеством звука.

Тема 10. Смена позиций.

Тема 11. Упражнение на развитие беглости пальцев.

Тема 12. Техника смешанного легато.

Тема 13. Большое баррэ.

Тема 14. Подготовка к исполнению мордента.

Тема 15. Освоение навыка вибрации.

Тема 16. Игра в ансамбле.

67. Ожидаемые результаты освоения программы 3 класса.

К концу обучения в 3 классе обучающийся имеет следующие знания, умения и навыки:

1) исполняет мажорные и минорные гаммы в аппликатуре Ф. Карулли в подвижном темпе различными приёмами звукоизвлечения;

2) учитывает связь между художественной и технической сторонами произведения при исполнении пьес и произведений крупной формы;

3) владеет навыками по использованию музыкально-исполнительских средств выразительности (работа над штрихами, нюансами, звуковедением);

4) осваивает навыки чтения с листа этюдов, упражнений и пьес;

5) исполняет арпеджио в подвижном темпе в различных динамических вариантах;

6) исполняет восходящее, нисходящее и смешанное техническое легато;

7) владеет навыками смены позиций;

8) уверенно исполняет аккорды на малом и большом баррэ;

9) умение использовать вибрато при исполнении произведений кантиленного характера.

68. Программные требования в 4 классе:

1) продолжается работа над развитием музыкально-образного мышления, динамики, ритма, исполнительских навыков при более высоких требованиях к качеству звука, выразительности исполнения, развитием уверенности и беглости пальцев обеих рук;

2) обучающийся знакомится со сложными видами арпеджио, мелизмами, искусственными флажолетами, совершенствует технику аккордовой игры, баррэ, вибрации, легато, закрепляет навыки игры в позициях;

3 обучающийся осваивает 13-18 различных музыкальных произведений, в том числе 2-4 полифонических пьес, 1-2 произведения крупной формы, ансамбли и этюды, двухоктавные минорные мелодические гаммы; профессионально ориентированный обучающийся осваивает не менее 4 полифонических пьес, 2 произведения крупной формы, 6 этюдов на различные виды техники, гаммы в аппликатуре А. Сеговии различными аппликатурными формулами правой руки.

69. Содержание учебного предмета в 4 классе.

Тематическое планирование.

Тема 1. Формирование исполнительской техники.

Тема 2. Мажорные и минорные гаммы в аппликатуре А. Сеговии.

Тема 3. Хроматическая гамма в подвижном темпе.

Тема 4. Сложные виды арпеджио с выделением верхнего, нижнего или среднего голоса.

Тема 5. Работа над пьесами и произведениями крупной формы. Музыкально-исполнительские средства выразительности. Анализ исполняемых произведений. Виды техники исполнительства. Использование художественно оправданных технических приемов.

Тема 6. Развитие навыков чтения нот с листа.

Тема 7. Разучивание пьес.

Тема 8. Разучивание этюдов.

Тема 9. Разучивание произведений крупной формы.

Тема 10. Работа над полифонией.

Тема 11. Мелизмы. Восходящие и нисходящие форшлаги.

Тема 12. Гаммы октавами.

Тема 13. Гамма терциями.

Тема 14. Искусственные флажолеты.

Тема 15. Знакомство с приёмом тремоло.

70. Ожидаемые результаты освоения программы 4 класса.

К концу обучения в 4 классе обучающийся имеет следующие знания, умения и навыки:

1) исполняет мажорные и минорные гаммы в аппликатуре А. Сеговии;

2) исполняет хроматическую гамму в разных штрихах;

3) исполняет сложные виды арпеджио с выделением определённого голоса;

4) владеет навыками по использованию музыкально-исполнительских средств выразительности;

- 5) умеет анализировать исполняемые произведения;
- 6) знает виды техники исполнительства, использует художественно оправданные технические приемы;
- 7) владеет навыками чтения с листа упражнений, этюдов и произведений.

71. Программные требования в 5 классе:

1) продолжается дальнейшее развитие музыкально-художественного мышления, исполнительских навыков и самостоятельности обучающегося, повышается требовательность к выразительному исполнению, усложняются ритмические задачи;

2) совершенствуется работа над звукоизвлечением и беглостью пальцев правой руки, техника чередования рук в различных видах арпеджио и гамм, продолжается освоение сложных флажолетов, закрепляются навыки игры в высоких позициях, навыки чтения нот с листа;

3) обучающийся осваивает 14-18 различных музыкальных произведений, в том числе 2-3 полифонических произведения, 1-2 произведения крупной формы, 4-6 этюдов, ансамбли; профессионально ориентированный обучающийся осваивает гаммы в аппликатуре А. Сеговии дуолями, триолями, квартолями, различными аппликатурными формулами правой руки.

72. Содержание учебного предмета в 5 классе.

Тематическое планирование.

Тема 1. Гаммы в аппликатуре А. Сеговии в подвижном темпе различными штрихами.

Тема 2. Сложные виды арпеджио.

Тема 3. Квартольное и квинтольное тремоло.

Тема 4. Игра в высоких позициях.

Тема 5. Гаммы различными ритмическими рисунками в умеренном темпе.

Тема 6. Работа над пьесами и произведениями крупной формы. Навыки по использованию музыкально-исполнительских средств выразительности, выполнению анализа исполняемых произведений, владению различными видами техники исполнительства, использованию художественно оправданных технических приемов. Развитие навыков чтения с листа этюдов, пьес, ансамблей.

Тема 7. Разучивание этюдов.

Тема 8. Разучивание произведений малой формы.

Тема 9. Разучивание произведений крупной формы.

Тема 10. Работа над полифонией.

Тема 11. Гаммы октавами и терциями в гармоническом и мелодическом изложении.

73. Ожидаемые результаты освоения программы 5 класса.

К концу обучения в 5 классе обучающийся имеет следующие знания, умения и навыки:

- 1) владеет исполнительской техникой;
 - 2) исполняет мажорные и минорные гаммы в аппликатуре А. Сеговии в подвижном темпе;
 - 3) исполняет сложные виды арпеджио;
 - 4) исполняет хроматическую гамму в различных штрихах и ритмических рисунках.
 - 5) знает квартольное и квинтольное тремоло;
 - 6) знает и исполняет мажорные и минорные гаммы в аппликатуре А.Сеговии различными ритмическими рисунками в умеренных темпах;
 - 7) владеет различными видами техники исполнительства;
 - 8) использует при исполнении произведений художественно оправданные технические приемы;
 - 9) развивает навыки чтения нот с листа;
 - 10) владеет навыками анализа исполняемых произведений.
74. Ожидаемые результаты освоения образовательной программы.

Выпускник знает:

- 1) музыкальную терминологию;
- 2) основные игровые приёмы (виды атаки звука, артикуляции, владеет сменой позиции и сменой струн, штрихами);
- 3) художественно-исполнительские, технические возможности, характерные для сольного исполнительства на инструменте;
- 4) различные интерпретации музыкальных произведений;
- 5) репертуар для гитары, включающий произведения разных стилей и жанров в соответствии с программными требованиями;
- 6) принципы игры на гитаре как сольно, так в ансамбле;
- 7) основные закономерности творчества композиторов, музыку которых он исполняет;
- 8) принципы работы музыканта-исполнителя на сцене.

Выпускник умеет:

- 1) грамотно исполнять музыкальные произведения на достаточном художественном уровне соло;
- 2) самостоятельно разбирать несложный нотный текст;
- 3) самостоятельно разучивать музыкальные произведения различных жанров и стилей на инструменте;
- 4) исполнять свою партию в музыкальном коллективе;
- 5) создавать художественный образ при исполнении музыкального произведения на инструменте;
- 6) самостоятельно преодолевать технические трудности при разучивании несложных произведений;
- 7) применять теоретические знания в исполнительской практике;

8) анализировать исполняемые музыкальные произведения.

У выпускника сформированы навыки:

1) подбора по слуху и чтения с листа несложных музыкальных произведений;

2) использования музыкально-исполнительских средств выразительности;

3) слухового контроля и умения управлять процессом исполнения;

4) теоретического анализа исполняемых произведений;

5) исполнительской практики, публичных сольных выступлений.

75. Целью контроля успеваемости является выявление результативности в освоении образовательной программы обучающимся.

Контроль освоения программы обучающимися осуществляется в форме технического зачета, академического концерта, итоговая аттестация – в форме экзамена.

76. Форма аттестации и контрольно-программные требования к выступлениям обучающихся:

1) 1 класс – во второй четверти: академический концерт (2 разнохарактерные пьесы), в третьей четверти: технический зачет (2 этюда на разные виды техники), в четвертой четверти: академический концерт (2 разнохарактерные пьесы);

2) 2 класс – в первой четверти: технический зачет (2-3 одноголосных произведения в ансамбле с педагогом), во второй четверти: академический концерт (1 пьеса с элементами двухголосной полифонии и 1 оригинальное произведение), в третьей четверти: академический концерт (2 этюда на разные виды техники), в четвертой четверти: академический концерт (1 произведение крупной формы, 1 оригинальная пьеса);

3) 3 класс – в первой четверти: технический зачет (2 разнохарактерные пьесы), во второй четверти: академический концерт (1 полифоническое произведение, 1 оригинальное произведение), в третьей четверти: академический концерт (2 этюда на разные виды техники), в четвертой четверти: академический концерт (2 произведения крупной формы, 1 оригинальная пьеса);

4) 4 класс – в первой четверти: технический зачет (2 разнохарактерные пьесы), во второй четверти: академический концерт (1 полифоническое произведение, 1 оригинальное произведение), в третьей четверти: академический концерт (2 этюда на разные виды техники), в четвертой четверти: академический концерт (1 произведение крупной формы, 1 оригинальная пьеса);

5) 5 класс – в первой четверти: технический зачет (1 произведение крупной формы, 1 произведение виртуозного характера), во второй четверти: технический зачет (2 произведения крупной формы), в третьей четверти: технический зачет (1 кантлена, 1 оригинальное

произведение, написанное для гитары композиторами 17-19 веков), в четвертой четверти: выпускной экзамен (5 произведений – 1 произведение крупной формы, 1 произведение виртуозного характера, 1 кантилена, 1 оригинальное произведение, написанное для гитары композиторами 17-19 веков, 1 произведение по выбору обучающегося). Обязательным является исполнение произведений композиторов Казахстана.

77. Критерии оценивания результатов обучения в музыкальном образовании складываются из результатов текущей успеваемости по предмету и оценок, полученных на концертных выступлениях.

При оценке работы обучающегося педагог учитывает следующие параметры: демонстрация обучающимся должного уровня владения инструментом, полное и убедительное раскрытие художественного образа, понимание и отражение в исполнительской интерпретации стиля исполняемого произведения;

78. Критерии оценки:

1) оценка «5» «отлично» – свободное владение специфическими технологическими видами исполнения, ясность ритмической пульсации, убедительное понимание чувства формы, выразительность интонирования, единства темпа, яркое динамическое разнообразие, увлеченность исполнением, художественное исполнение средств музыкальной выразительности в соответствии с содержанием музыкального произведения, слуховой контроль собственного исполнения, артистичное поведение на сцене;

2) оценка «4» «хорошо» – грамотное понимание формообразования произведения, музыкального языка, средств музыкальной выразительности, стабильность воспроизведения нотного текста, выразительность интонирования, попытка передачи динамического разнообразия, единство темпа, недостаточный слуховой контроль собственного исполнения, незначительная нестабильность психологического поведения на сцене;

3) оценка «3» «удовлетворительно» – формальное прочтение нотного текста без образного осмысления музыки, ограниченное понимание динамических, аппликатурных технологических задач, темпо-ритмическая неорганизованность, слабый слуховой контроль собственного исполнения, слабое реагирование на изменение фактуры, артикуляционных штрихов, однообразие и монотонность звучания, неустойчивое психологическое состояние на сцене;

4) оценка «2» «неудовлетворительно» – ошибки при воспроизведении нотного текста, низкое качество звукоизвлечения и звуковедения, метроритмическая неустойчивость, частые остановки при исполнении, отсутствие слухового контроля собственного исполнения, отсутствие выразительного интонирования;

5) зачет (без оценки) – исполнение соответствует необходимому уровню на данном этапе обучения.